

EKSAMENSOPPGAVE

JUS2111

Høst 2015

Dato: Fredag 11. desember 2015

Tid: Kl. 10:00 – 16:00

DEL I

Grunnloven §§ 12, 15, 21, 22 og 31 angir de konstitusjonelle hovedreglene om regjeringsskifter i Norge. Gi en oversikt over det norske systemet for «negativ parlamentarisme» og vis hvordan noen andre systemer avviker fra det norske.

DEL II

Økonomiske nedgangstider i Norge og verden for øvrig skaper bekymring, både i regjeringen og i befolkningen. Regjeringen er bekymret for at norske forbrukere skal redusere forbruket, og dermed bidra til at etterspørselen etter varer og tjenester synker, med permitteringer og oppsigelser som konsekvens. Også miljø- og klimautfordringene gir grunn til bekymring. Inspirert av oppmerksomheten om justisministerens video om hva regjeringen hadde fått til på justissektoren, ble det laget en ny video som viser næringsministeren, klima- og miljøministeren og arbeids- og sosialministeren i samtale med norske bedriftsledere, ansatte i konkurranseutsatte bedrifter og miljøaktivister. Statsrådene presenterer de store spørsmålene om økonomiske nedgangstider, klima og miljø, mens intervjuobjektene snakker varmt om regjeringens innsats for å bedre næringslivets konkurranseposisjon, og om de næringslivs-, klima- og miljøgevinster som ligger i å velge norske varer og lokale leverandører.

Videoen vakte mange reaksjoner. Noen mente den var dårlig skjult propaganda for regjeringens politikk og ga et skjevt bilde av tingenes tilstand. Andre mente den ikke lot seg forene med Norges internasjonale forpliktelser. Noen mente videoen var nyttig folkeopplysning, atter andre mente det hele var en pinlig demonstrasjon av manglende dømmekraft og sløsing med felleskapets ressurser. Videoen skapte så mye storm at den ble fjernet fra regjeringens nettsider etter noen uker.

En aksjonsgruppe som kaller seg «Fri oss fra fri flyt» (FOFFF) arrangerer jevnlig demonstrasjoner der en parole er at Norge må si opp EØS-avtalen, slik at næringsliv og arbeidsplasser kan beskyttes mot konkurranse fra utlandet. FOFFF oppfordrer også forbrukerne til selv å ta grep, og velge norske varer der det er mulig. Det ble gitt forhåndsmelding om den enkelte demonstrasjonen til politiet etter reglene i politiloven 4. august 1995 nr. 53 § 11. Demonstrasjonene fikk etter hvert stor oppslutning, men forløp fredelig.

Peder Ås driver en kjede leketøysforretninger der varene som selges er produsert i andre EØS-land enn Norge. Da regjeringens video ble lansert, gikk omsetningen hans kraftig ned. Selv da videoen ble fjernet, tok ikke omsetningen seg noe særlig opp.

Ås mente at videoen var årsaken til omsetningssvikten. Videoen, hevdet Ås, hadde samme virkning som en importhindring og var i strid med EØS-avtalens regler om frie varebevegelser. Han krevde derfor erstatning fra staten for det tapet han hadde lidt.

Årsaken til at salget ikke økte da videoen ble fjernet tilskrev Ås demonstrasjonene FOFFF arrangerte. Han mente derfor EØS-avtalen art. 11 krever at politiloven § 11 tredje ledd blir benyttet til å nekte FOFFF å demonstrere, siden EØS-avtalen art. 11 gjelder som norsk lov, og demonstrasjonene derfor forfulgte et ulovlig formål, nemlig å få folk fra å kjøpe importerte varer og tjenester.

Staten bestred ikke at det nok kunne være årsakssammenheng mellom det intervjuobjektene sa og det tap Ås hadde lidt, men gjorde gjeldende at dette ikke ble rammet av EØS-avtalens regler. Statsrådene hadde stilt åpne spørsmål som intervjuobjektene hadde svart på. Det forhold at intervjuobjektene svar kunne påvirke omsetningen av importerte varer, kunne ikke være noen importhindring. Noe annet, hevdet staten, ville være å begrense intervjuobjektene ytringsfrihet. Dessuten kunne ikke intervjuobjektene identifiseres med staten – de var bedriftsledere, arbeidstakere og miljøaktivister uten noen som helst forbindelse til offentlige myndigheter. Endelig sa ikke intervjuobjektene noe annet enn det enhver kunne tenke seg til, slik at den virkningen akkurat disse uttalelsene måtte ha hatt på samhandelen var temmelig avledet og indirekte.

Ås mente at selv om det skulle være slik at intervjuobjektene har anledning til å si det de måtte ønske, var uttalelsene i videoen likevel å anse som en importhindring når det hele var iscenesatt av regjeringen og publisert på regjeringens nettside. Virkningen av publiseringen av videoen var heller ikke på noen måte avledet og indirekte. Tvert i mot måtte det ligge i dagen at publiseringen påvirket varebyttet.

Staten fastholdt at publiseringen av videoen ikke kunne anses som et tiltak med tilsvarende virkning som en kvantitativ importhindring. Under enhver omstendighet kunne ikke EØS-avtalen være til hinder for at regjeringen informerte om hvilken betydning de valg forbrukerne treffer har for de utfordringer landet står overfor.

Endelig gjorde staten gjeldende at dersom videoen mot formodning skulle rammes av forbudet i EØS-avtalen art. 11, ville det være så vidt overraskende at bruddet på bestemmelsen ikke kunne karakteriseres som tilstrekkelig grovt til å utløse erstatningsansvar.

For så vidt gjaldt synspunktet om at det var i strid med EØS-avtalen art. 11 ikke å nekte FOFFF å demonstrere, gjorde staten gjeldende at politiloven § 11 tredje ledd ikke gir hjemmel til å nekte demonstrasjonen, dels fordi FOFFF ikke forfølger et formål som er ulovlig for FOFFF, og dels fordi ytringene og demonstrasjonene nyter vern etter så vel grunnloven §§ 100 og 101 som

artiklene 10 og 11 i Den europeiske menneskerettskonvensjonen. Unnlatelser, hevdet staten, rammes ikke av EØS-avtalen art. 11, og under enhver omstendighet krever ikke EØS-avtalen art. 11 inngrep mot demonstrasjoner som dem FOFFF arrangerer.

1. Drøft og avgjør om publiseringen av videoen rammes av EØS-avtalen art. 11.
2. Forutsett at publiseringen av videoen rammes av EØS-avtalen art. 11. Drøft og avgjør om staten kan holdes erstatningsansvarlig for det tap Peder Ås har lidt.
3. Drøft og avgjør om politiloven § 11 tredje ledd gir hjemmel til å nekte demonstrasjonene.
4. Krever EØS-avtalen art. 11 inngrep mot demonstrasjoner som dem FOFFF arrangerer?

Alle spørsmål skal besvares. Besvarelsen av del I vil bli vektlagt med $\frac{1}{4}$, besvarelsen av del II med $\frac{3}{4}$. I del II teller besvarelsen av de enkelte spørsmålene likt.

Oslo, 07.12.2015

Eivind Smith
Faglig eksamensleder